

gle XVII (*Margarit*, 41-42). Jo mateix, sentint una veu estranya, un vespre plujós, a la salvatge Baronia de Rialb, em digueren «és lo *sabók*»; i ja en els Pirineus de l'Alta Ribagorça, en els alts de la solana del Talló, vora Figuera del Sas de Cornudella, vaig apuntar-me el nom de partida *Los Sabóks*; i em vaig calmar la set a la Font dels *Sabocs* (1957) (cf. «on abunda més és a les arbrades dels marges dels rius», Maluquer).

La gran extensió de la forma en *sa-* ens fa tornar més incrèduls davant la possibilitat d'una influència damunt el nom de l'altre ocell, *xibeca*, i acaba d'enterrar la temerària sospita d'una etimologia en relació amb el mot germano-cèltic. S'hi afegeix l'argument geogràfic, ecològic: «L'enganyapastors nia i és estival a tot el Continent, menys al Nord d'Escandinàvia i a Anglaterra; en canvi, el siboc es troba gairebé limitat a la part mediterrània de la nostra Península. Al Princ. és verament interessant el repartiment d'ambdues espècies: així, a la part baixa i a la mitjana de la Cat. occid. només hem observat aquesta darrera ---; a la Costa Brava assenyalen l'enganyapastors a Tossa --- i a l'Estartit, i és semblantment l'espècie pròpia del Pirineu ---; la vila de Solsona se situa, potser, al límit entre les dues espècies a la Cat. occid., car el *siboc* és molt freqüent al Pinell de Solsonès i —per bé que escàs— l'enganyapastors és citat a Olius» (un poc més al Nord) (Maluquer, pp. 140-1). És a dir que és justament de la part del domini català més allunyada de l'indoeuropeisme, d'on és propi el *siboc/saboc*; i en canvi el pas de *cabeca* a *sibeca* es produeix entorn dels Pirineus orientals.

Quina és l'etimologia de *saboc/siboc* no podem aclarir-ho, en aquesta zona del nostre país on la rebolcada islàmica va alterar tan fonament el vocabulari; Maluquer observa de totes dues caprimulgidae que «són estivals a les terres catalanes, d'on emigren a l'Àfrica a entrada de tardor». ¿Pensaríem, doncs, en un arabisme o berberisme? L'estructura fonètica no ens desenganyaria, al contrari. Però una pacient recerca per la banda aràbiga no ha portat resultats.¹² Potser, com en altres casos, hi ha hagut traspàs entre ocells i peixos: un masculí *saboc* del nom de la *SABOGA*? (cf. Dozy, *Gloss.*, 338). El que és corrent només és, val a dir-ho, 'ocell' → 'peix', no pas 'peix' → 'ocell', si bé aquí es podria allegar la cabdal importància de la *saboga* a les terres de l'Ebre i mars limítrofs.

Però l'única cosa que sembla assenyalar una pista neta, amb fonament semàntic, és el detall de la gran boca del *siboc*; ja subratllat per Lab., i magnificat encara pels tècnics; car Maluquer el defineix taxativament «grans insectívors capvesprals, de boca desproporcionadament grossa --- A Mallorca els anomenen *bocatxos*» (p. 139.2, 6). I amb terminació mossàrab! (BUCCACEUS = it. *boccaccio*, el cèlebre... caça-papallones). La veritat és que un SUB-BUCCU no convenç, pel que fa al valor de SUB-. Potser un compost SEPTI-BUCCU, com qui diu en cast. *mata-siete*, el qui té una boca que val per set, que en devora set alhora? També es podria pensar en un cpt. amb el mossàrab *çapo* 'gripau' (*zapo* arag., bc.): 'boca de gripau'? I hi ha els

noms d'ocell *sivert* < *sés-verd* i els altres que hem explicat així a *SÉS* 'anus', que suggeririen un *sé(s)-boc* com si diguéssim 'boca culana', grossa com el cul; amb pas normal de *exb* a (*e*)*ib*, o *ab*. Potser aquest el més raonable. I en tot cas no podem dubtar gaire que ha de ser alguna cosa de BUCCA.

La θ d'Aiguaviva no ens ha de descoratjar d'aquesta idea: sobretot si va passar pel mossàrab arabitzat (o bé transposició *saboc* > *tsaboc*), i aquest pas justificaria també la bifurcació vocàlica *a/i*; el pas pel mossàrab justificaria també la vacil·lació que hem registrat entre *ó/ó*; en alguna banda *e* passaria a *i* davant el grup consonàntic com en *dints*, *intrar* etc.

Tot això acaba de dissuadir-nos de fer intervenir el *saboc* o *siboc* en la història de *sibeca/caveca*, puix que no hi ha *sabocs* ni l'espècie 'ruficollis' en terres d'oc, però sí la variant *sibeca*. En canvi la presència de l'onomatopeia esdevé més manifesta si hi afegim altres noms d'ocell. La *civeta*, nom de varietats d'òliba o duc a l'Erau: *strix scopis* 'le petit duc' i *strix passerina* 'la chevechette' (que Rolland, *Faune* II, 54, cita de Marcel de Serres, S. XVII?); cat. *xivita* i *xivitona* 'Tottanus hypoleucus', vora l'aigua de mar (Sallent, BDC x, 99), 'Tringa ochropus' = val. *xerlovita* (23 cm., Maluquer, p. 219); *sit* 'Emberiza' i *sip* un altre ocell, a l'Espluga i Oliana (Sallent, BDC x, 93). *Xuit* (serranet ABoscà, GGRV, 538). Aquí, i en relació amb *xivica*, *suito*, citats abans (118.611f.), i més amunt *xiuit*, *xivolit* (117.41ss.), hem de posar *xorovit* (Maella) i *xorovita* (Benilloba) 'cuereta' (*AlcM*); a Alcoi *xorovites*, semblants al teuladí, amb cua més llarga, i colors diversos (verd, blanc, negre) (J. G. M. 1936). Aquest, fig.: 'petimetre': «El Bollit li ha cosit un tratje per una onsa, setse machos del cul asentat: va fet un *chorovito*», *Canyissaes*, 86; («home presumtuós, parenter, estufat», gloss. de Scharner); GaSorian (Vocab. Murc., s. v.) diu que allà *ghurubito* i en val. *xorovita* volen dir 'jesuïta' (?). Amb el nom d'ocell *xorovita*, cf. «tau-tau-tau, *xirivists!*» que reporta Verdaguier com a imitació popular de cant de moixons (*O. C. Pop.* xxv, 23).

DERIV.: *Xibec* 'beneit' [Princ. S. *AlcM*]. *Xibecot* [Vogel]; i *AlcM* hi remet des de *sibecot*, però es deixa aquest en el tinter.

Es podria pensar que sigui derivat de *saboc* el nom de joc infantil que *AlcM* dóna com *saboquedo* a Castelló d. l. Pna., *saboquero* a Gandesa i *sapoquedo* a Ulldecona (citat ja en la *Rond. d. Rond.* val., S. XVIII) i descriu com una espècie de gallina-cega en què cal agafar algú: tal com el *saboc* eixarpa papallones. *Sabokéro* 'la gallina-cega' a Calceit, Casac. 1923.¹³ Fa estrany només la terminació, fins a fer-nos fantasiar un diminutiu aràbic, que partint d'un mossàrab arabitzat **sabúkk* hauria de ser **sabukéjk* (amb romanització divergent de l'exòtic *-eijk*); caldria, però, comprovar una altra pista cap a on sembla desviar-nos (o voler fer-ho) Escrig: «traure de *saboquillo*: sacar en el juego de pelota arimando el sobaco» (insinuant, doncs, una metàtesi del diminutiu).

¹ La sinonímia *lechuza* és justa; *xuta*, acceptable;